

ת"פ 3626/09 - מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה ואח'... נגד אולניק חברה להובלה בעבודות עפר וכבישים בע"מ, נ.ע.ל הובלות כלליות בע"מ, דוד אולני ואח'...

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 23-09-3626 המשרד לאיכות הסביבה תל אביב מדור תביעות נ' אולניק חברה להובלה בעבודות עפר וכבישים בע"מ ואח'

לפני	כבוד השופט אביב שרון
הנאשימים	מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה
נ ג ד	1. אולניק חברה להובלה בעבודות עפר וכבישים בע"מ
הנאשימים	2. נ.ע.ל הובלות כלליות בע"מ
	3. דוד אולני
	4. בשיר עבד אלקאדר
	5. עלי ערבי
	6. אחמד עבד אלקאדר
	7. אמיר רון
	8. עבד אל טליף אקעיה
	9. לואי עלי
	10. סעד עבד אלקאדר

החלטה

נאשימים 1, 3, 5, 7 ו-9

1. נגד הנאשימים הוגש כתוב-אישום המיחס להםUberot סביבתיות שעוניין הובלה והפעלה של אתר פסולת ללא רישיון, לפי חוק רישיון עסקים, תשכ"ח-1968; ללא תשתיות הנדרשות בחוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961 והתקנות הנגזרות ממנו; אי תשלום היטלי הטענה; לכלוּר והשלכת פסולת ברשות הרבים; ופינוי פסולת למקום שלא נקבע לכך לפי חוק שימירת הניקיון, תשמ"ד-1984.

2. במעמד הדיון שהתקיים ביום 25.1.24 העלה ב"כ הנאשימים טענות מקדיימות שעוניין הגנה מן הצדקה, לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, ומגם או פסול בכתב האישום, כפי שיפורט להלן.

תחזית טיעוני הצדדים

3. לטענת ההגנה, הגשת כתב האישום מעמידה את נאשמת 1 ונושא המשרה בה, נאשם 3, ב"סיכון כפול". סעיף 5 לחוק סדר הדין הפלילי קובע שלא דין פעמים, ובפסיקת הורחב הסעיף גם לחשיפת אדם לסכנות הרשעה

כשובה מספיקה שלא לפתח בהליך פלילי נוסף נגדו. נטען שהראיות בתיק דין נאסו על ידי תחנת משטרת טيبة בתיק חקירה פל"א 73849/2022, שהתנהל במספר מס' 3 א' נחקר והגיש ראיות. תיק החקירה נבחן על ידי יחידת התביעה המשפטית והוחלט לסגור אותו ולא להעמיד לדין את נאשם 3 כנושא משרה בナンחתת 1 (ג/1).

נטען שעלה פי סעיף 9 לחוק הרשות המקומיות (אכיפה סביבתית - סמכויות פקחים), תשס"ח- 2008 כאשר המשרד להגנת הסביבה נוטל תיק משטרת ומחליט לחוקרו במקביל, הוא צריך לקבל אישור של קצין בכיר. אישור זה לא ניתן במקרה דין וההודעה על סגירת התיק מלמדת שאותו קצין בכיר שהוא אמר לו ליתן את האישור בבחן את חומריו החקירה והחליט לסגור את התיק.

עוד נטען שטענת ה"סיכון הכלול" מחייבת לנאים גם טענה של הגנה מן הצדך. נאשם 3, שחרב הסכנה של הרשעה פלילית ריחפה מעלה צווארו במספר מס' 3 א' נחקר והודיע רשות המשטרת שהוחלט לסגור את התיק בעניינו ועל כן נפגעו זכויותיו עם החלטת המשרד להגנת הסביבה להגיש נגדו כתב אישום.

נטען שההחלטה שלא להעמיד לדין את נאשם 3 התקבלה על ידי מפקד יחידת החקירות בדרגת פקד, שהינו הגורם הבכיר ביותר באגף החקירות במשטרת טيبة, בעילה של "**נסיבות העניין בכללותם אינם מתאימים להעמדה לדין**". המאשימה מודה שקיים זהות עניינים בין תיק החקירה שנסגר לבין תיק החקירה העומד בבסיס כתב האישום, כשהלא חל כל שינוי נסיבות המצדיק שינוי ההחלטה שלא להעמיד לדין. בנוסף, החלפו 236 ימים בין ההחלטה על סגירת התיק לבין מועד הגשת כתב האישום, פרק זמן מהותי שיש בו כדי להעצים את ציפיות החשוד שהההחלטה בעניינו לא תשנה.

נטען שבפסקת בית המשפט העליון נקבע שהפרת הבטחה שלא להעמיד לדין מחייבת טענה של הגנה מן הצדך שאפשר שתbia לביטול כתב האישום.

באשר לפגמים בכתב האישום, נטען שבסעיפים 22 ו-23 לכתב האישום השתמשה המאשימה בניסוח מעורפל, לפיו היא מייחסת לנאים "ὔστροι μάκρης" של שינוי פסולת והשלכתה במהלך החודשים נובמבר-דצמבר 2021. עיון בחומר החקירה מעלה שהמשטרת ביצעה תצפיות, ועל כן ניתן היה לציין מועדים ספציפיים, ואפילו את שעת ביצוע העבירות, באופן שיאפשר לנאים להתגונן כראוי. עוד נטען שלא מפורטת זהות הנואם הרלוונטי בכל מועד.

בנוספ', נטען שבסעיף 23 לכתב האישום מצינית המאשימה שהנאומים השילכו פסולת "לא פחות מ-20 פעמיים", שלא ברור מהו מספר ההשלכות המדויק, כigham כאן **קיימים צילומים ותצפיות**.

הגנה הפנמה לפסיקה.

לאור האמור, התבקש בית המשפט לבטל את כתב האישום נגד נאים 1 ו-3 הויל ואחריוו של נאשם 3 נובעת מהיותו נושא משרה בתאגיד ואם נסגר נגדו התיק, הרי שעלוי להיסגר גם נגד התאגיד (נאחתת 1) ושאר נושאי המשרה.

לגביו יתר הנאים, בית משפט התבקש להורות למאשימה לבדוק את הניסוח של כתב אישום, לייחס לכל נאים בנפרד

את התאריך שלגביו הוא נחشد בביצוע העבירה וכן איזו השלכה מיוחסת לו וכמה השלכות מיוחדות לכל נאשם.

4. לטענת המאשימה, סעיף 5 לחוק סדר הדין הפלילי מתייחס למקורה בו אדם הועמד לדין ומשפטו הסטיים בהרשעה או בזכותו, אך שטענת "הסיכון הכלול" אין לה על מה שתסמן ("**קדמי על סדר הדין בפלילים**" חלק שני, עמ' 1335 מהדורה מעודכנת, 2009)).

בעניינו, אין חולק שלא הוגש כתוב אישום נגד נאים 1 ו-3, לא התקיים דין משפטי בעניינם, ולא נשקפה למי מהם "סכנות הרשעה" בבית משפט מסוים. מילא אין לנאים זכות קניה לכך שתיק החקירה לא יפתח מחדש אם יתגלו נסיבות או עובדות חדשות או לכך שתיק החקירה לא יבדק מחדש מבחינת האינטראס הציבורי (בג"ץ 844/86 **איתי דותן נ' היוזץ המשפטי לממשלה**, מא(3) 219; קדמי, שם, עמ' 856-857).

בנוסף, נטען שבסעיף 4(ג) להודעת המשטרה בדבר סגירת התיק (נ/1) צוין בפירוש: "**בסמכות המשטרה/הפרקליות לפתח מחדש את תיק החקירה, לרבות לאחר הגשת ערער מטענן, או בעת שינוי נסיבות וכן להחליט על הגשת כתב אישום בכפוף להוראות בדבר התישנות עבירות**". הוראה זו משקפת את סמכות המאשימה לפתח מחדש את תיק החקירה ולהגיש כתוב אישום ומאיימת ככליל את ההסתמוכות שנוצרה, כביכול, אצל נאשם 3.

עוד טענה המאשימה כי בעוד שהחקירה המשטרתית עסקה רק בחשד להשלכת פסולת ברשות הרבים, הרי שכותב האישום עוסק גם בעבירות על חוק רישיון עסקים וחוק למניעת מפגעים ותקנותיו לצד עבירות נוספות על חוק שמירת הניקיון, כשהנאשמים נחקרו על ידי חוקר המשטרה הירוקה ולא על ידי משטרת ישראל.

בנסיבות אלה, נפתחה חקירה משותפת של משטרת קדמה-טيبة והמשטרה הירוקה כדי שהמשטרה תוכל לבצע פעולות חקירה במסגרת ניהול התיק. בסיום החקירה הועבר כל החומר ליחידה החוקרת של המשטרה הירוקה להמשר טיפול והעברתו לתובע לבחינת הגשת כתב אישום, כשבמקביל התיק המשטרתי נסגר חלק פרוצדורלי בלבד.

יש לדוחות גם את הטענה בדבר העדר אישורו של קצין בכיר להעברת התיק למשרד להגנת הסביבה, הויל וסעיף 9 לחוק הרשות המקומית (אכיפה סביבתית - סמכויות פקחים), תשס"ח-2008 נועד להסדיר מקרים בהם אין הוראת האכיפה נעשתה על ידי משטרת ישראל והמשטרה הירוקה, גופים שהוסמכו על ידי המוחזק לפעול לאכיפת מפגעים סביבתיים וכן חוק זה אינו רלוונטי. בנסיבות אלה, אין חובה לקבל אישור "קצין בכיר" כתנאי לקבלת חומרית חקירה /או להגשת כתב אישום.

באשר לטענה בדבר פגם בכתב האישום, טענה המאשימה שכותב האישום מפורט ונוקט בלוחות זמינים מסוימים וקצרים, הגם שלא בתאריכים מדויקים, מתאר את מספרי כל הרכב והמשאיות שביצעו את השלכות הפסולת, בסדרי גודל די מדויקים, ומיקומם. כך, מצוין המיקום בשטח חקלאי השיר לנאים 10 באזור העיר טيبة; באשר לסדר הזמינים, מדובר במהלך תקופה של חודשים, נובמבר-דצמבר 2022, במהלך מ-20 שפיכות פסולת מתוך מאות משאיות

השייכות לנאשמת 1 ולא פחות מ-10 שפיכות פסולת מתוך משאיות נאשימים 2 ו-8 שפלו עboro' לנאשמת 1, כשלו אותה עת שופל השיר לנאשמת 1 עבד לכוסות ולהשתיכת את הפסולת באמצעות העובד, נאשם 9. כתוב האישום מייחס לנאשימים את ביצוע העבירות בצוותא ולנאשימים 3 ו-4 גם אחריות נושא משרה.

ה�性ה טענה שניסוח כתוב האישום מצוי בלית הפרוגטיבה שלה, ובהנחת פרקליט המדינה מס' 3.1 נקבע שכותב האישום ינוסח באופן שיגשים את תכליותיו ויערך ככל הנitin בהתאם לנסיבות העניין בבהירות, בעניינות באופן מובנה וכחונולוגי, ועשיר די פרטים כדי להציג בפני בית המשפט והגנה את התיאור העובדתי אותה מבקשת התביעה להוכחה.

לאור האמור, נתבקש בית המשפט לדוחות את הבקשה לביטול כתוב האישום.

דין והכרעה

טענת "סיכון כפול"; טענת "הגנה מן הצדק"

5. דוקטרינת "הגנה מן הצדק" היא דוקטרינה פסיקטיבית אשר עם השנים קיבלה עיגון חוקי במס' 149(10) בחוק סדר הדין הפלילי:

"149. לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטען טענות מקדמיות ובהן -

...

(10) הגשת כתוב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתריה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

לפי הוראות הסעיף ניתן לבטל כתוב אישום אשר הגיעו או ניהול ההליך הפלילי בעקבותיהם עומדים בסתריה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. עם זאת, נקבע כי ביטול כתוב אישום מטעמי הגנה זו מהווה מהלך קיצוני, המוצדק רק במקרים נדירים ובנסיבות חריגות ביותר (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נת(6) 776; ת"פ (מחוז) מרכז) 10987-05-14 מדינת ישראל נ' חנאו (9.7.15)).

לאחר שבחןתי את טענות הצדדים מצאתי **שאין** בהגשת כתוב האישום דין או בניהול ההליך כדי לפגוע בעקרונות של צדק והגינות משפטית בעניינו של מי מהנאשימים.

באשר לטענת "סיכון ההפוך", כבר נקבע בפסקה כי טענת "סיכון כפול" שונה מטענה של "כבר נשבטתי" הקבועה בסעיף 5 בחוק סדר הדין הפלילי, גם אם הলכה למשהה הן קרובות זו לזו, הוואיל ועקרון ה"סיכון ההפוך" מתייחס למצבים בהם עמד אדם **בסכנת הרשעה**, אך הדיון בעניינו לא הוכרע, בעוד שיסודה של הטענה "כבר נשבטתי" הוא קיומו של **פסק-דין** קודם (מצהה או מרשייע), שכןן בשל אותו עניין המשמש יסוד לaiושום נוסף (בג"ז 12/68 גרינשפן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(3) 821, פסקה 16).

הו זה אומר, שתני הטענות, טענה "סיכון כפול" וטענת "כבר נשפטתי", הן טענות המונעות **התדיינות** בדין אותו מעשה. דא עקץ, שענינים של הנאים אינם נכנסים בוגדר "**התדיינות**" כלל ועיקר.

אין חולק שלנאים 1 ו-3 לא עומדת טענה "כבר נשפטתי", הויל ולא הרשו או זכו בגין העבירות המוחסנות להם. ואולם, גם את הטענה בדבר "סיכון הכספי" יש לדחות מכל וכל, הויל והנאים **לא** היו בסיכון להרשה בהליך שהתקיים ונ��ע מסיבה זו או אחרת - לא הוגש נגדם כל כתוב אישום בגין העבירות דין בהליך שנ��ע ولو היה ממשיר היו מושפעים או מזוכים בדיון.

כפי שנאמר לעניין זה, בנסיבות דומות, בתו"ב (аш') 35136-01-13 הוועדה המקומית לתוכן ובניה אשקלון נ' **טבקול** (29.3.16):

"לטענת הנאשם, לא ניתן להעמידו לדין בגין ביצוע עבודות החפירה והוצאת הכלונסאות, מאחר ונחקר בחשד לביצוע עבירות אלו באמצעות "המשטרה הירוקה" והואולט לסגור התקיק בענינו בעילה של "העדר ראיות". הוכחה לטענותיו הוגשה "הודעה על סגירת תיק חקירה 2712" מיום 14.06.12 (נ/54) בו רשם דבר חקירתו של הנאשם והודעה על סגירת התקיק. דין טענה זו להידוחות. בהתאם להלכה הפסוקה, מדובר בנסיבות בהן הוגש כתוב אישום כחוק **בפני בית משפט מוסמך** ולא, כפי שאירע במקרה דין, כאשר הנאשם נחקר בגין ביצוע אותן עבירות **בפני רשות אחרת**. (ראה י' קדמי, "על סדר הדין בפלילים", חלק שני, הליכים שלאחר כתוב אישום א', מהדורות 2009, עמ' 1335)."

לモתר לציין שכבר נקבע בפסקה שזו הפרורוגטיביה של צוות החקירה האחר להחלטת ולפתח את אותו תיק חקירה שנגנץ מחוסר ראיות ולשקל אם יש מקום לשנות את המליצה, בין אם מחמת חומר ראיות חדש שנאסף, ובין אם משיקולים אחרים (ת"פ (מחוזי ת"א) 40250/99 מדינת ישראל נ' בDIR (4.9.01), עמ' 14, פסקה 12). כך גם באשר להשלמת חקירה בידי גורם מוסמך אחר.

6. זאת ועוד, ההגנה התעלמה לחלוtin מהעובדה שתיק המשטרה שנסגר (נספח 1 לתגובה הנאים), נסגר בגין עבירה של **השלכת פסולת ברשות/מרשות הרבים** לפי סעיף 13(ב)(1) לחוק שימירת הניקיון, תשמ"ד-1984, בעוד שכתב האישום שהוגש בפועל מייחס לנאים 3 (כמו גם ליתר הנאים) **מנoon עבירות סביבתיות**, ובכל זה עבירות לפי חוק רישי עסקים, או תשלום היטלה כדיין לפי חוק שימירת הניקיון, או נקיות אמצעים הגורמים לזרום אויר וריח בלתי סביר, אויזור השלכת פסולת במקומות שלא נקבע לכך ללא התקנת שירות ולא אסדרת סדרי עבודה לפי תקנות למניעת מפגעים, וכיינוי פסולת לאתר שלא נקבע לכך לפי חוק שימירת הניקיון.

הנה כי כן, גם הטענה לפיה, כביכול, עמדו הנאים בפני סכנת הרשעה בעבירות אלה, מミילא אין לה על מה שתמסור.

7. יער שטוב הייתה עשוה המשטרה לו נמנעה ממשלו ההודעה בדבר ההחלטה שלא להעמיד לדין בעילה

ש"נסיבות העניין בכללותן אין מתאימות להעמדה לדין" (נספח 1 לתגובה הנאשימים), בעוד שהלכה למעשה התקין הועבר להמשך חקירה למשטרת הירוקה, זאת למען הסדר הטוב, נראות פנוי הצדק ולמניעת עגמת הנפש הרבה שבודאי נגרמה לנאים 3. עם זאת, ממי לא סעיף 4(ג) להחלטה (ג/1) מצין במפורש כי:

"בנסיבות המשטרה/הפרקליטות לפתח מחדש את תיק החקירה, לרבות לאחר הגשת ערר מטעמר, או בעת שינוי נסיבות וכן להחליט על כל הגשת כתב אישום בכפוף להוראות בדבר התישנות עבירות".

דברים מפורשים אלה מכרסים ממשי בטענת ההסתמכות של נאים 3, כאשר בהחלטת ה"גנזה" נכתב מפורשות שאין מדובר בסוף פסק. מכל מקום, אף אם הפרקטיקה האמורה נפסدت, הרי שלא כל מעשה נפסד של הרשות יצדיק את ביטולו של כתב האישום מטעמים של צדק, ובנסיבות האמורות, ודאי שאין מדובר ב"התנהלות שערורייתית" המצדיקה נקיטת צעד קיצוני וחירג שכזה.

8. באשר להפניית ב"כ הנאים להנחיית פרקליט המדינה מס' 11.1, אשר לעמידה בלוח זמנים, עניינה מסגרת הטיפול בערער, ואינה רלוונטית לעניינו שכן במקרה דן לא מדובר בעיון מחדש בהחלטה שלא להעמיד לדין, אלא בסיום איסוף חומרי חקירה והעבירתם להמשך חקירה וטיפול אצל המשטרה הירוקה, בד בבד עם סגירת התקין המשטרתי.

אצין שנוכח ריבוי הנאים והעירות שבכתב האישום אני סבור שפרק זמן של 8 חודשים (ינואר-ספטמבר 2023) סביר, בנסיבות, על מנת לסיים את כל פעולות החקירה ולהציג כתב אישום.

9. גם את הטענה בדבר הצורך, כביכול, באישור קצין בכיר על מנת להעביר את התקין למשטרת הירוקה איןידי לקבל. חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית - סמכויות פקחים), תשס"ח-2008 נועד על מנת ליתן סמכות אכיפה של מפגעים סביבתיים בידיהם של פקחי הרשויות המקומיות, שלא מללא סעיף 9 לא הייתה נתונה בידיהם.

במקרה דן מדובר במשטרת ישראל שהעבירה את התקין לידי המשטרה הירוקה, גופים שהוסמכו על ידי המחוקק לפעול לאכיפתם של מפגעים סביבתיים, מעצם טיבם, ولكن צודקת המאשימה בטענה לפיה אין לחוק זה רלוונטיות למקרה דן.

10. לאור האמור, אני סבור שלא קמה לנאים טענה של הגנה מן הצדק בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, ועל כן, אין כל הצדקה להורות על ביטול כתב האישום.

פגמים או פסול בכתב האישום

11. סעיף 85(4) לחוק סדר הדין הפלילי קובע שככתב האישום יכול תיאור העבודות המהוות את העבירה, בציון המקום והזמן, ככל הנימן. לרשות התביעה שיקול דעת רחב ביחס לאופן ניסוח כתב האישום, ובלבذ שיהיה ברור לנאים בהם הוא מואשם ושלא תפגע הגנתו. נקבע שתכלית תיאור העבודות בצורה ברורה ובירה מיועדת לקבוע את גדרה של ירידת הדיון בתיק ולתת בידי הנאשם תיאור מלא של העבודות שהמאשימה מבקשת להוכיח נגדו, זאת על

מןת לאפשר לו להכין את הגנתו כראוי (ע"פ 319/79 **אטיאס נ' מדינת ישראל** פ"ד לד(2) 484; ת"פ (מחוזי ח'') 34130-01-15 **מדינת ישראל נ' עלайдין** (4.9.15), פסקה 26).

12. בעניינו, אין מחלוקת שבין חומר החקירה מצוים דו"חות התצפית עליהם התבessa המאשימה בניסוח כתוב האישום (נספח 2 לתגבורת הנאים) באופן מפורט מאד, בנוגע למועד התצפיות, מספרן ותוכנן. בנוסף, עיין בדי"ח האמור, אשר צורף לתגבורת הנאים, מעלה כי מדובר ב-31 תצפיות מפורטות, כאשר חולק שני סוחות כתוב האישום מהוועה פרורוגטיבית מובהקת של התביעה.

בנסיבות אלה, לא מצאתי שנפל דופי בשיקול הדעת של המאשימה להעדיף ניסוח כוללני של מקום וזמן ביצוע העבירות, אשר אינו מפרט את מלא המועדים והשעות, כל זאת על מנת שלא לסרבל את עבודות כתוב האישום שלא לצורך, קל וחומר כשמדבר באותו מקום, בטוח זמינים מוגדר, קצר וקצוב, וכך אשר מדובר בביבוצע בצוותא המיחס לנאים.

במצב דברים זה, לא מדובר בניסוח מעורפל כזה שעלול להקשوت על ההגנה בהבנה מה בדיק מיוחד מייחס לנאים, ומילא במהלך ניהול ההוכחות, אם ישמעו, סוללה הדרך בפני ב"כ הנאים לחזור בחקירה נגידת כל עד, ובחקירה ראשית כל נאשם, בהתאם לדוחות התצפית המונחים לפניו, **לרובות העלאת טענות אליבי כבר בשלב זה**.

13. בנסיבות אלה, גם בהנחה שתעננת ב"כ הנאים הייתה מתקבלת הרי שלכל היוטר היה מקום להורות על תיקון ספציפי בכתב האישום, אך בשום אופן לא להורות על ביטולו:

"... הלכה פסוקה היא כי שעיה שאין מדובר בחשש של ממש כי הנאשם קופח בהגנתו, יברר בית המשפט תיקון כתב האישום ולא ביטולו (קדמי, שם) (ענין עלайдין).

הואיל ואני סבור שנפל פגם בניסוח כתב האישום, ודאי לא כזה המקיף את הגנת הנאים והמצדיק התערבותו של בית המשפט, אני דוחה את טענות ההגנה גם בעניין זה.

14. לאור האמור לעיל, אני דוחה את הטענות המקדימות והנאים ישיבו לכתב האישום במועד הנדחה.

המצוירות תשלח את ההחלטה לצדים.

**ניתנה היום, ח' אדר ב' תשפ"ד, 18 מץ 2024, בהעדך
הצדדים.**